

ಭಾಗ ೧

ಹಿನ್ನೆಲೆ: ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೂ ಒಂದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಈ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಚಯವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ಘಟಕವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿರಚನೆ, ಪದರಚನೆ, ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದರಿಂದ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಲವು ಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಎರಡನೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ವರೂಪ ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದುಂಟು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡವನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಈಗ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಚರಿತ್ರೆ ಇಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಪಲ್ಲಟಗಳು, ಸ್ವೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಘಟಕವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಘಟಕವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಬಗೆ, ಇದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಇದರ ಬಹುಮುಖೀ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡುವ ಘಟಕವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಘಟಕ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಈ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆ ಕುರಿತು ಹಲವು ಮುಖ್ಯ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯ ಘಟಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಕುರಿತ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಭಾವನೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಒಂದು ಕಥೆ, ಸಹಜ ಕೃಷಿ, ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿದೆ.

ಇಡೀ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ನಿಮ್ಮೆದುರು ಹಲವು ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಐದೂ ಘಟಕಗಳ ಓದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚರಿತ್ರೆ, ವಿವಿಧ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಬಲ್ಲದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಇಂಥ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಿಸಬಲ್ಲದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಓದುವ, ಇಲ್ಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವ ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೊಂದಿರುವರೆಂದು ಆಶಿಸಿರುವೆವು.

ವಿಕ್ರಮ ವಿಸಾಜಿ

(ಸಂಪಾದಕ)

ಘಟಕ ೧

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಯಾದರೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಸಂವಹನ ಮಾಡಲು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕೇತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲರವ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾಡುವ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಭಾಷೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪುಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂವಹನಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಜ್ಞಾನ. ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಚನೆಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾಮ್ಯಗಳಿರಬಹುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ತೌಲನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆ ಸಾಧ್ಯ. ಒಂದು ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತೌಲನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಒಂದೇ ಭಾಷಿಕ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ರಚಿಸಿರುವ ತೌಲನಿಕ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಕರಣ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಭಾಷಾರಚನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು (ಟೈಪಾಲಜಿ) ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ವಾಕ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದ ಭಾಷೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಇವೆರಡಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೂಪಾಂತರ ಉತ್ಪಾದಕ (ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ಮೇಷನಲ್ ಜನರೇಟಿವ್) ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಉಪಯೋಗಾತ್ಮಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ (ಡಿಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟಿವ್), ಬೋಧನಾತ್ಮಕ (ಪೆಡಗಾಗಿಕಲ್), ನಿರ್ದೇಶಾತ್ಮಕ

(ಪ್ರಿಸ್ಟಿಪ್ಲಿವ್), ಪರಾಮರ್ಶನ (ರೆಫ್ಲೆನ್ಸ್), ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ (ಥಿಯೊರಿಟಿಕಲ್), ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ (ಟ್ರಿಡಿಷನಲ್) ಮುಂತಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಿವೆ.

ಆದರೆ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಮಾನವ ಸಮಾಜಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಅವುಗಳ ರಚನೆಯಾದ ಕಾಲ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಘಟಕ ನಾಲ್ಕು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಅದು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪರೇಷೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧.೦. ಉದ್ದೇಶ

೧.೧. ಪೀಠಿಕೆ

೧.೨. ವಸಾಹತುಷಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ

೧.೩. ವ್ಯಾಕರಣದ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

೧.೪. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

೧.೪.೧. ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

೧.೪.೨. ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

೧.೪.೩. ವೈಯಾಕರಣಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಖರತೆ

೧.೪.೪. ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು

೧.೪.೫. ಬಹುಭಾಷಿಕತೆ

೧.೪.೬. ವ್ಯಾಕರಣ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು

೧.೪.೭. ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂ

೧.೫. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

೧.೬. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ

೧.೬.೧ ಉಗಮ

೧.೬.೨. ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ

೧.೬.೩. ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ

೧.೬.೪. ಧ್ವನಿಮಾ ರಚನೆ

೧.೬.೫. ಆಕೃತಿಮಾ ರಚನೆ

೧.೬.೬. ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ

೧.೬.೨. ಆಕೃತಿಮಾದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

೧.೬.೮. ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ

೧.೬.೯. ಅರ್ಥರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ

೧.೭. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ

೧.೮. ಸಾರಾಂಶ

ಅಭ್ಯಾಸ

೧.೦. ಉದ್ದೇಶ

ಈ ಘಟಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನೀವು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ.

೧. ವ್ಯಾಕರಣದ ಆರಂಭದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ.

೨. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ.

೩. ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡುವ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.

೪. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯ.

೫. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳು.

೬. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯ.

೭. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ.

೮. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಅಂತರಸಂಬಂಧಗಳು.

೯. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ.

೧.೧. ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಷಾಪೂರ್ವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಮಾನವನು ಕೇವಲ ಸಂಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳೇ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪು ತಾಳಿರಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ರೂಢಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ನಿಯತವಾದ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆದು, ಮೊದಲಿಗೆ ಆಡುಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಅದು ಲಿಖಿತಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದು ಮೊದಲಿಗೆ ಮೌಖಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವಾಗಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ರಾಶಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯ ಬಂದೊದಗಿತು. ವ್ಯಾಕರಣ ಇಂತಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ 'ಗ್ರಾಮರ್' ಎಂಬ ಪದ ಗ್ರೀಕ್‌ನ 'ಗ್ರಮಾಟಿಕಾ' ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು 'ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಲೆ' ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಮಧ್ಯಯುಗದ ವೇಳೆಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅದು ಭಾಷೆಯ ಸರಿಯಾದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ನಿಯಮಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಅಂದರೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು, ವಿವರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ 'ನಿರುಕ್ತ'ದ ರಚನೆಯ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಸರಿಯಾದ ಭಾಷಾಬಳಕೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಪಯೋಗ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣದ ನಿಯಮಗಳಿಗಿಂತ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಲಿಕೆ ಎಲ್ಲ ಕಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಘಟಕದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಒಂದು ಜ್ಞಾನವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

೧.೨. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ವ್ಯಾಕರಣ ಅಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಮೊದಲು ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಿಚಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲಿಪಿರಹಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬಂದ ಮುದ್ರಣ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾನಕೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದದ್ದಲ್ಲದೆ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವಿಗೇ ಮಾರಕವಾದವು. ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ವಾಲ್ಟರ್ ಮಿಂಗೋಲೊ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೯೨ರಿಂದ ೧೮೦೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪೈನ್, ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್, ಬ್ರಿಟಿಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಡಚ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಅಮೆರಿ-ಇಂಡಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಾಮವಾದುದನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಯೂರೋಪಿನ ಭಾಷೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸುಲಭ ಗಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ

ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಈ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಎರಡು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಣ ಮಾಡಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯದು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ರಚನೆ. ಮತಾಂತರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಅನುವಾದಗಳು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಸುಲಭ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿಘಂಟುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಎರಡು ಶಿಸ್ತುಗಳು ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಘನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು. ಅಮೆರಿಕಾ ಖಂಡಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಕೊಲಂಬಸ್ ಅಮೆರಿಕಾ ಖಂಡವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜನಗಣತಿಯ ವೇಳೆಗೆ ಅಳಿವಿನಂಚಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು ಅಥವಾ ನಿರ್ನಾಮಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ೬೬% ಭಾಷೆಗಳು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿಘಂಟುಗಳ ರಚನೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಭೂಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಅಮೆರಿಕಾ, ಏಷ್ಯಾ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಈ ಭೂಭಾಗಗಳಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗಳು ಉಪ್ಪವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು ಹಾಗೂ ಅನುವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಷದವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲ ಹಂತದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಬೆಳೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯ ಹಂತದ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬೆಳೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯಷ್ಟೇ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯದಾಗಿದ್ದು ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೊದಲನೆಯ ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅದರ ಮಾರಕ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಿನ್ನ ರೂಪದ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದ ತುರ್ತುಸೇವೆಗೆ ಕರೆದು ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದವು. ಈ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತ್ವರಿತ ಗತಿಯ ಭಾಷಾ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ತಯಾರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೀರಾ ತುರ್ತು ಹಾಗೂ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಈ ಯುದ್ಧದ ಸೇವೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಅಸಮರ್ಪಕವಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಾಗಿದ್ದು ಮೂಲೆಗುಂಪಾದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರಚಿತವಾದ ಅಂತಹ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ತಾಲವ್ಯ ವ್ಯಂಜನಗಳ (ತ, ಥ, ದ, ಧ, ನ) ಪ್ರಸ್ತಾಪವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ! ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾಷಾಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಾಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ನಮಗೆ

ಅದರ ರಚನೆ ಯಾವ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆತಂಕಕಾರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಮೆರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಘಟನೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆಲ್ಲ ಅದರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬಂದ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. 'ಓರಿಯೆಂಟಲಿಸಂ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಥಾಮಸ್ ಟ್ರೌಟ್‌ಮನ್ ಈ ಅವಧಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸ್ಪೋಟ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮-೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಆದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು. ಮೊದಲನೆಯದು ೧೭೮೬ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲವಾಗಿ ಹೊರಬಂದ ಇಂಡೋ-ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಸಂಬಂಧ ಪಾರಸಿ ಹಾಗೂ ಯೂರೋಪಿನ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಯೂರೋಪಿನ ವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಫ್ಲಾನ್ಸಿಸ್ ಎಲ್ಲಿಸ್ ವೈಟ್ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ೧೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಎಂಬ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ ಅಸ್ಮಿತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿಘಂಟುಗಳ ರಚನೆ ಕೂಡ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಓರಿಯೆಂಟಲಿಸ್ಟರು ದೇಶೀಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳತ್ತ ನೋಡಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡ ಬಂದದ್ದು ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲವಾಗಿ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶೀಯ ಪಂಡಿತರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನಾ ವಿಧಾನಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ೧೫೭೩ರಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಮಿಷನರಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಡಚ್, ಫ್ಲೆಂಚ್ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಿಷನರಿಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಈ ಕಾಲದ ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ನಿಘಂಟುಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ, ಯೂರೋಪಿನ ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪತ್ರಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಣವಾಗದೆ ಉಳಿದಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಆರಂಭಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ವ್ಯಾಕರಣದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬರೆದಂಥವು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಅಗತ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಬಹುತೇಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಏಕರೂಪೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಿಷನರಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಹಲವಾರು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ವ್ಯಾಕರಣದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಿದ್ದರೂ ಮೊದಲ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯಾಕರಣ ೧೮೬೪ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಥಾಮಸ್ ಹಡ್ಸನ್ ರಚಿಸಿರುವ 'ಎನ್ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ಕನ್ನಡ ಆರ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್'. ಮುಂದೆ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಅವರು ೧೮೬೫ರಲ್ಲಿ 'ಸಂಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಾಕರಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೂ ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು 'ಹಳೆಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳು' ಎಂದೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ ತಂದ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ಕನ್ನಡ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್' ಕೇಶೀರಾಜನ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಾದ ಸ್ಫೋಟ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು.

೧.೩. ವ್ಯಾಕರಣದ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆಯ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಅಮೆರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣವೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅದು ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಒಳಗಿನ ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದೇಶನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ನಿರ್ದೇಶನ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯ ಬಹುಳತೆಯನ್ನು ತರತಮಗೊಳಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಪರ್ಯಾಯ ರೀತಿಯ ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದೃಶ್ಯ ಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಲಿಪಿಬದ್ಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಭಾಷಾರೂಪವನ್ನೇ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ, ಮಠ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲೇ ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದು, ಪಂಡಿತ ವರ್ಗದ ಛಾಪು ಹಾಗೂ ಮಾನಕ ಭಾಷೆಯ ರೂಪ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣ ಬರುವುದೇ ಅವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಭಾಷೆಗಳು ಲಿಪ್ಯಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇ ಮತಾಂತರದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೊದಲ ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯಗಳು ಬೈಬಲ್ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಫ್ಲೆಂಚ್ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಫ್ಲೂಕೋ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸೆರೆಮನೆಗಳು, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ಥಿತ್ವಗಳನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಳಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಕಲ್ಪಿತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅವು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಉಡುಪು, ಭಾಷೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಿನ್ನತೆ ಹಾಗೂ

ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಅಂತಹ ಒಂದು ರಚನೆ. ಭಾಷೆಯ ಮಾನಕೀಕರಣದಲ್ಲಿ (ಸ್ಪಾಂಡರ್ಡೈಜೇಷನ್) ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಆರ್.ಪಿ. (ರಿಸೀವ್ಡ್ ಪ್ರೊನನ್ಸಿಯೇಷನ್) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಆರಂಭ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭಾಷಾಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಬಹುಳತೆ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ವ್ಯಾಕರಣದ ಈ ಏಕರೂಪೀಕರಣ ಶಕ್ತಿ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾದುದು.

ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ರಚನೆಗಳು. ಯೂರೋಪು ಬಹುತೇಕ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಮೂಹ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ವ್ಯಾಕರಣದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಏಕಭಾಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ನಮಗೆ ಆತಂಕವನ್ನು ತರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಏಷ್ಯದ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಬಹುಭಾಷಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉತ್ತರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಏಕಭಾಷಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ.

೧.೪. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಂಪರೆ

೧.೪.೧. ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿ ಸಂಕಥನದ ಕ್ಲಿಷೆಯಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ತಲೆದೋರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೇದಗಳ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಅಂಶ. ವೇದಗಳು ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಠ್ಯಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಪಾಠರೂಪಗಳನ್ನು ಲೋಪಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾಯ್ದಿಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣದಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಪ್ರಾತಿಶಾಖ್ಯೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವು ವೈದಿಕ ಪದಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಡಲು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಇವುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾಸ್ಕನ 'ನಿರುಕ್ತ' ಅತ್ಯಂತ

ಪ್ರಾಚೀನ ವೇದಾಂಗ. ಅದು ಪದಗಳ ನಿರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೭೦೦ರಿಂದ ೫೦೦ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾಸ್ಕನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವೈದಿಕ ಸಂಗೋಪನಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವೇದಾಂಗಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಇಂತಹ ೬ ವೇದಾಂಗಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪ, ಶಿಕ್ಷಾ, ಛಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ, ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಜೋತಿಷ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆರು ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಕಲ್ಪ ವೈದಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಾ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು, ಛಂದಸ್ಸು ಮಂತ್ರಗಳ ರಚನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಛಂದೋಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ನಿರುಕ್ತ ಮುಂದೆ ನಿಘಂಟುಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಜೋತಿಷ ಮೂಲತಃ ವೈದಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಭಾಷಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಣಿನಿ ರಚಿಸಿದ ವ್ಯಾಕರಣ 'ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿ' ಎಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆದದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯೆಂದರೆ ಈ ೬ ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ೪ ಅಂಗಗಳು ಮುಂದೆ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು ಎಂಬ ಅಂಶ. ಆದರೆ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಈ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಕಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಜೋತಿಷ ಎಂಬ ಅಂಗಗಳ ಅಗತ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಪಂಡಿತರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ

	ವೇದಾಂಗಗಳು	ಉದ್ದೇಶ	ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ
೧.	ಕಲ್ಪ	ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ (ರಿಚುವಲ್)	ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ
೨.	ಶಿಕ್ಷಾ, ಪ್ರಾತಿಶಾಖ್ಯೆ	ಧ್ವನಿ ಶಾಸ್ತ್ರ (ಫೋನೆಟಿಕ್ಸ್)	ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ
೩.	ಛಂದಸ್	ಛಂದಸ್ಸು (ಮಿಟ್ರಿಕ್ಸ್)	
೪.	ನಿರುಕ್ತ	ನಿಘಂಟು, ಶಬ್ದಕೋಶ (ಲೆಕ್ಸಿಕಾನ್)	
೫.	ವ್ಯಾಕರಣ	ವ್ಯಾಕರಣ (ಗ್ರಾಮರ್)	ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ
೬.	ಜೋತಿಷ	ಜೋತಿಷ್ಯ (ಅಸ್ಟ್ರಾಲಜಿ)	

ಪಟ್ಟಿಕೆ ೧: ವೇದಾಂಗಗಳು, ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕೋತ್ತರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಕೆ

ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಬದಲಾದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿಘಂಟು, ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಕೆ ೧ರಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

೧.೪.೨. ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ರಚಿಸಿದ ವ್ಯಾಕರಣವಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಬಂದ ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ವೈಯಾಕರಣಗಳು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಂತೆ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೌದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪಾಲಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಹಾಗೂ ಅಪಭ್ರಂಶಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು. ಅವುಗಳು ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಎರಡೂ ಆಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದೆ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಈ ಧರ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಯುಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯಾಗಲಿ (ಕಾಸ್ಮೋಪಾಲಿಟನ್) ಅಥವಾ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಾಗಲಿ ಈ ಬದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಶರ್ವವರ್ಮನ ಕಾತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಒಂದು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣ. ಇವನು ಶಾತವಾಹನರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಒಂದು ದಂತಕಥೆ ಇದೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ತಮಿಳು, ಟಿಬೆಟ್, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಮಲಯಾಳಂ, ಸಿಂಹಳ, ಬರ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ತಮಿಳು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಂಪರೆಯಂತೂ ಜೈನ ಪರಂಪರೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆಗಳ ವೈಯಾಕರಣಗಳು ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಗ ಸಮಂಜಸ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಗ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆಯು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಬದಲಾದ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಟೀಕೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಪಾಣಿನಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೂ ಅವನಿಂದ ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ೩,೯೫೯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾತ್ಯಾಯನ ತನ್ನ 'ವಾರ್ತಿಕ'ದಲ್ಲಿ ೧,೫೦೦ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೫೦ರಲ್ಲಿದ್ದ ಪತಂಜಲಿ ತನ್ನ 'ಮಹಾಭಾಷ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಪಾಣಿನಿಯ

ಸೂತ್ರಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾತ್ಯಾಯನನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ಅವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೂ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಣ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂವಾದದಂತೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣವೇ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪಾಣಿನಿಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗುವ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಬಹುತೇಕ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನರಿಂದ ರಚಿತವಾದವು. ಅವರ ಗಮನ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಚನೆಗಳ ಭಾಷೆಯಾದ ಪಾಲಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಗಧಿಗಳ ಮೇಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಗಮನ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮದ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೦೦ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ತಮಿಳಿನ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಕರಣ 'ತೊಲ್ಕಾಪ್ಪಿಯಂ' ತನ್ನನ್ನು ಇಂದ್ರ (ಐಂದಿರಂ) ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ತೊಲ್ಕಾಪ್ಪಿಯಂ' ಕಾತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಮಿತ್ರನಿಂದ ರಚನೆಯಾದ 'ವೀರಚೋಳಿಯಂ' ಎಂಬ ಒಂದು ಬೌದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವೂ ಇದ್ದು ಅದು ಒಂದತ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದತ್ತ ಅವುಗಳ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಳಂದದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರಗೊಮಿನ್ ರಚಿಸಿರುವ 'ಚಂದ್ರವ್ಯಾಕರಣ' ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಲಂಕಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪರಂಪರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮೇಣ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು.

ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳು ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವು ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

೧.೪.೩. ವೈಯಾಕರಣಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಖರತೆ

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕೆಂದು ರೂಪುಗೊಂಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ದೇಶೀಯ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ರಾವಿಡ, ಟಿಬೆಟ್, ಬರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷಿಯಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪದನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಧಾನ (ಇನ್‌ಫ್ಲೆಕ್ಷಿಂಗ್) ಭಾಷೆಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಪದರಚನೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅಂಟು ಪ್ರಧಾನ (ಅಗ್ಲೂಟಿನೇಟಿಂಗ್) ಭಾಷೆಗಳಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ (ಐಸೊಲೇಟಿಂಗ್) ಭಾಷೆಯಾದ ಟಿಬೆಟನ್ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇದು ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಖರತೆಯ ಮೂಲಕ ಸುಸಂಗತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧.೪.೪. ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು

ಎರಡನೆಯ ಅಂಶ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿರುವ ರೀತಿ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಷನರಿಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದಂತೆ ಕೆಲವು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬಹುಷಃ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕವಿಗಳಿಗೆಂದು ರಚಿಸಿದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳೆಂಬುದು. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ 'ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ' ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇದೆಯಾದರೆ ಎರಡನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ' ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸೂತ್ರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

೧.೪.೫. ಬಹುಭಾಷಿಕತೆ

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ರೂಪಿಸಿರುವ ರೀತಿ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೇಮಚಂದ್ರನ 'ಸಿದ್ಧಹೇಮ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ'ವು ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣವಾದರೂ ಪ್ರಾಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೇವಲ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪಭಾಷಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಬೌದ್ಧರು ಬಳಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಪಾಲಿಯಾದರೆ ಜೈನರು ಬಳಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ. ಪ್ರಾಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಕೆಳ ಸ್ತರದ ಪಾತ್ರಗಳು ಬಳಸುವುದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು. ಇವಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಶೌರಸೇನಿ ಮತ್ತು ಅವಂತಿ ಪ್ರಾಕೃತಗಳ ಬಳಕೆಯೂ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಅದಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಕೃತಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಉಳಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉಪಭಾಷಾ 'ಕಂಟಿನ್ಯುಯೆಮ್' ಅಥವಾ ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ವರರುಚಿಯ 'ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಕಾಶ' ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಕೃತ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ, ಶೌರಸೇನಿ, ಮಗಧಿ ಮತ್ತು ಪೈಶಾಚಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ೪೨೪ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ನಂತರ 'ಉಳಿದದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ' ('ಶೇಷಾತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾತ್') ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಶೌರಸೇನಿ ಪ್ರಾಕೃತವನ್ನು ೩೪ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ನಂತರ 'ಉಳಿದದ್ದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯಂತೆ' ('ಶೇಷಾತ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿವತ್') ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹುದೇ ವಿವರಣೆ ಮಗಧಿ ಹಾಗೂ ಪೈಶಾಚಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಬಹುಶಃ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತದ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಎಂದೋ ಅಥವಾ ಒಂದು ಭಾಷಾ ಕಂಟಿನ್ಯುಯೆಮ್

ಎಂದೋ ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

೧.೪.೬. ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು

ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಬೌದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯದಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಜೈನ ಪರಂಪರೆಯದಾಗಿರಲಿ ಅವುಗಳು ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವುದೇ ಸಂಕುಚಿತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅನ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ತಮಿಳಿನ ಬೌದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣ 'ವೀರಚೋಳಿಯಂ'ನಲ್ಲಿ ಜೈನ 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್'ನ ಪದ್ಯಗಳು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ದ ಒಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 'ಶ್ರೀ ವೀತರಾಗಾಯನಮಃ' ಎಂದು ಆರಂಭವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 'ಶ್ರೀ ಗುರುಬಸವ ಲಿಂಗಾಯನಮಃ' ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜೈನ ಕಾತಂತ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವಾದ 'ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ'ವು ಜೈನ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಪರಂಪರೆ ಕೊಡುವ ಇಂತಹ ಒಳನೋಟಗಳು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತೌಲನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಶುಷ್ಕ ಹಾಗೂ ನೀರಸವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅತ್ಯಂತ ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಗಸಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರಗಳಾಗಿದ್ದವು. 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ (ಅ) ದೀರ್ಘವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೆ (ಆ) ಕೇಶೀರಾಜ ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ 'ಈಂದ ಪುಲಿಯಾವೊಲಿದರ್ಳ್' (ಮರಿಹಾಕಿರುವ ಹುಲಿಯಂತೆ ಇದ್ದಳು) ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಸಾಲಿನ ಸೊಬಗು ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದು ಉಪಲಬ್ಧವಿರದ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪದ್ಯಗಳು ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಸೊಬಗು ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪರಿಚಯವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಗಣಿಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು.

೧.೪.೭. ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಅನೇಕ ರೂಢಿಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಮುಂದುವರೆಸಿದವು. ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ತತ್ಸಮ, ತದ್ಭವ ಹಾಗೂ ದೇಶ್ಯ ಪದಗಳ

ಚರ್ಚೆ ಕೇವಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ವಿಷದವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಪದಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ತಮಿಳಿನ 'ವೀರಚೋಳಿಯಂ' ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳಂನ 'ಲೀಲಾತಿಲಕಂ' ಈ ಬಗೆಯ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು (ಹೈಬ್ರಿಡಿಟಿ) 'ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಣಿಯು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗೂ ಪ್ರವಾಳವು (ಹವಳ) ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಚರ್ಚೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕ್ರಿ.ಶ. ೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಅಮೋಘವರ್ಷ ನೃಪತುಂಗನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯ ರಚಿಸಿರುವ 'ಷಟ್ಪಂಡಾಗಮ'ದ ಟೀಕೆ 'ಧವಳ'ದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಭಿನವಗುಪ್ತನು ತನ್ನ 'ಅಭಿನವಭಾರತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು 'ದಕ್ಷಿಣಾಪಥ ಮಣಿಪ್ರವಾಳ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದು ಅದು ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದಮಿಶ್ರಣ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದುದು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲೇ ಅರಿಸಮಾಸವಾದ 'ಪೆತ್ತಜಯನ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದ 'ಪೆತ್ತ' ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ 'ಜಯನ್' ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸಮಾಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು 'ವಿರಸ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು 'ಬಿಸಿಹಾಲಿಗೆ ಮೊಸರನ್ನು ಬೆರೆಸಿದಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೨೫ರಲ್ಲಿದ್ದ ಆಂಡಯ್ಯನೂ ಅಂತಹ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ 'ತಕ್ಕುದೆ ಬೆರೆಸಲ್ಕೆ ಘೃತಮುಮಂ ತ್ರೈಲಮುಮಂ' ಅಂದರೆ 'ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ತ್ರೈಲಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದು ಸರಿಯೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಕೇವಲ ತದ್ಭವ ಪದಗಳನ್ನೂ ದೇಶೀ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೇಶೀರಾಜ ತನ್ನ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು 'ಅರಿಸಮಾಸ' ಎಂದು ಕರೆದು ಅಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಂಪ ಇಂತಹ ಮಿಶ್ರಣದ ಪರವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಶಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಈ ಮಿಶ್ರಣದ ಹಾದಿಯದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂ, ಅರಿಸಮಾಸ ಹಾಗೂ ಮಿಶ್ರಪದರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಚರ್ಚೆ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಅದು ರಷ್ಯನ್ ವಿಮರ್ಶಕ ಮಿಖೈಲ್ ಬಖ್ತಿನ್ ಹೇಳುವ 'ಹೆಟ್ರೋಗ್ಲಾಸಿಯ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದುದಾಗಿದೆ.

೧.೫. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ

ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೫೦ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯನ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥ ಎಂಬುದು 'ನೃಪತುಂಗದೇವಾನುಮತಮಪ್ಪ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ದಂಡಿಯ 'ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ'ದಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಭಾಮಹನ 'ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ'ದಿಂದಲೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಉಳಿದವು ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀವಿಜಯನೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳನ್ನೂ ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೪೨) ಮೇಲಿನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ', ಎಂಬ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ 'ಅಭಿದಾನವಸ್ತುಕೋಶ' ಎಂಬ ನಿಘಂಟನ್ನೂ ಹಾಗೂ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ' ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಭಂದೋವಿಚಿತಿ' ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಥನ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದು ಅದು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾತಂತ್ರ ಪರಂಪರೆಗೆ ತಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಮೂಲತಃ ಇದು ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ೫ ಅಧಿಕರಣಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯದಾದ 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ' ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ, ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ, ನಾಮಪ್ರಕರಣ, ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣ, ತದ್ಧಿತಪ್ರಕರಣ ಮತ್ತು ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ ಹೀಗೆ ಆರು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ' ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೨೮೦ ಸೂತ್ರಗಳಿದ್ದು ಅವು ೧೦ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೬೦) 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ' ಕೂಡ ಕಾತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ವ್ಯಾಕರಣ. ಕೇಶಿರಾಜನು ೨ನೇ ನಾಗವರ್ಮನ ಕೃತಿಗಳಾದ 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದ 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ'ಯ ಸೂತ್ರ, ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ 'ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ' 'ನಾಮಪ್ರಕರಣ', 'ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣ' 'ತದ್ಧಿತಪ್ರಕರಣ' 'ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ' 'ಧಾತುಪ್ರಕರಣ' 'ಅಪಭ್ರಂಶಪ್ರಕರಣ' ಹಾಗೂ 'ಅವ್ಯಯಪ್ರಕರಣ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಧ್ವನಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಧಿಗಳು, ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಬಗೆ, ನಾಮಪದಗಳು, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು, ಪ್ರತ್ಯಯೀಕರಣ ಮುಂತಾದ ಭಾಷಾರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ 'ಪ್ರಕರಣ'

ಎಂದೂ, ನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಂದಪದ್ಯಗಳಿಗೆ 'ಸೂತ್ರ' ಎಂದೂ, ಗದ್ಯರೂಪದ ವಿವರಣೆಗೆ 'ವೃತ್ತಿ' ಎಂದೂ, ನೀಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗೆ 'ಪ್ರಯೋಗ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣ ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೂ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಯೋಗಸಾರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಿರಿದಾದ ಶಬ್ದಕೋಶವೂ ಇವೆ. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೪೩ ಸೂತ್ರಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂದಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೂ ಸ್ವತಃ ಕೇಶಿರಾಜನೇ, ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು (ವೃತ್ತಿ) ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ನಂತರದ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನಿಟ್ಟುರು ನಂಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯರು ಬರೆದ ಟೀಕೆಗಳಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿ ಎಚ್.ಎಸ್. ಬಿಳಿಗಿರಿಯವರು ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ 'ಆಲೋಕ' ಎಂಬ ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೪ರಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ' ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ೫೬೨ ಸೂತ್ರಗಳು, ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಸಮೇತ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಚನೆಯಾದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಜೈನ ರಚನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವುಗಳಾಗಿವೆ.

೧.೬. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ

೧.೬.೧. ಉಗಮ

೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸ್ಫೋಟದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ರಚಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆದ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದರೆ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿ ಎಂಬವನು ೧೮೧೭ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಸೆರಂಪುರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜ್' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಮೆಕೆರಲ್ ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನಿಂದ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜ್' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮೊದಲ ವ್ಯಾಕರಣ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯನು ೧೮೩೦ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂಬ ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವು' ಎಂಬ ಕೃತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದು ಅವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ, ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ, ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣ, ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ, ಕೃತ್‌ಪ್ರಕರಣ, ತದ್ವಿಪ್ರಕರಣ, ತತ್ಸಮಪ್ರಕರಣ, ತದ್ಭವಪ್ರಕರಣ, ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕರಣ ಎಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಂತೆ ಸೂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಶೋತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ವಿಷಯ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಜೋಡಣೆ, ಸರಳ ನಿರೂಪಣೆ, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿವರಣೆ, ಪ್ರಶೋತ್ತರ ರೂಪಗಳು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪ ಮತ್ತು ಆಡುನುಡಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಇದರ ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣದ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯನು

ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾನ್ಸಿಸ್ ಎಲ್ಲಿಸ್ ವೈಟ್ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಈ ವ್ಯಾಕರಣದ ಹೊಸ ನೋಟಗಳು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹೆಗಳಿವೆ.

ವ್ಯಾಕರಣ ಸ್ಪೋಟದಿಂದ ಆದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಮಿಶನರಿ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಕಾರರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಂಪರ್ಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮಿಷನರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾರತದ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಂಪರೆಯೊಂದು ಬೆಳೆಯಿತು. ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾನ್ಸಿಸ್ ಎಲ್ಲಿಸ್ ವೈಟ್ ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಸಫಲರಾದರು. ಇದರ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ೧೮೫೬ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ 'ಎ ಕಂಪ್ಯಾರಿಟಿವ್ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ದಿ ದ್ರವಿಡಿಯನ್ ಆರ್ ಸೌತ್-ಇಂಡಿಯನ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಅಫ್ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜಸ್' ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥ. ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ೧೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಸೇರಂಪೂರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಕ್ಯಾರಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಜಾನ್ ಮೆಕ್ಕರಲ್ ೧೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಹಡ್ಸನ್ (ಎನ್ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ದಿ ಕನ್ನಡ ಆರ್ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜ್, ೧೮೬೪), ಜೇಗ್ಗರ್ (ಎ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಕೀಟು ದಿ ಕನ್ನಡ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜ್) ಮುಂತಾದವರು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯ ಬಯಸುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೂರನೆಯದಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾದ ಹಾಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬರೆದ ಮೊದಲನೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥ ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯನ 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿ'. ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಜಾಡನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ವ್ಯಾಕರಣ ಇದು. ಮುಂದೆ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಅವರು ೧೯೦೩ರಲ್ಲಿ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಅಫ್ ಕನ್ನಡ ಲಾಂಗ್‌ವೇಜ್ ಇನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್' ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಇದಾದ ನಂತರ ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಫಿಲಾಲಜಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿತು.

೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಎ.ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಜಿ.ಎಸ್. ಗಾಯಿ, ವಿಲಿಯಂ ಬ್ರೈಟ್, ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ, ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಶಿಫ್ಟನ್, ಎಸ್.ಎನ್. ಶ್ರೀಧರ್,

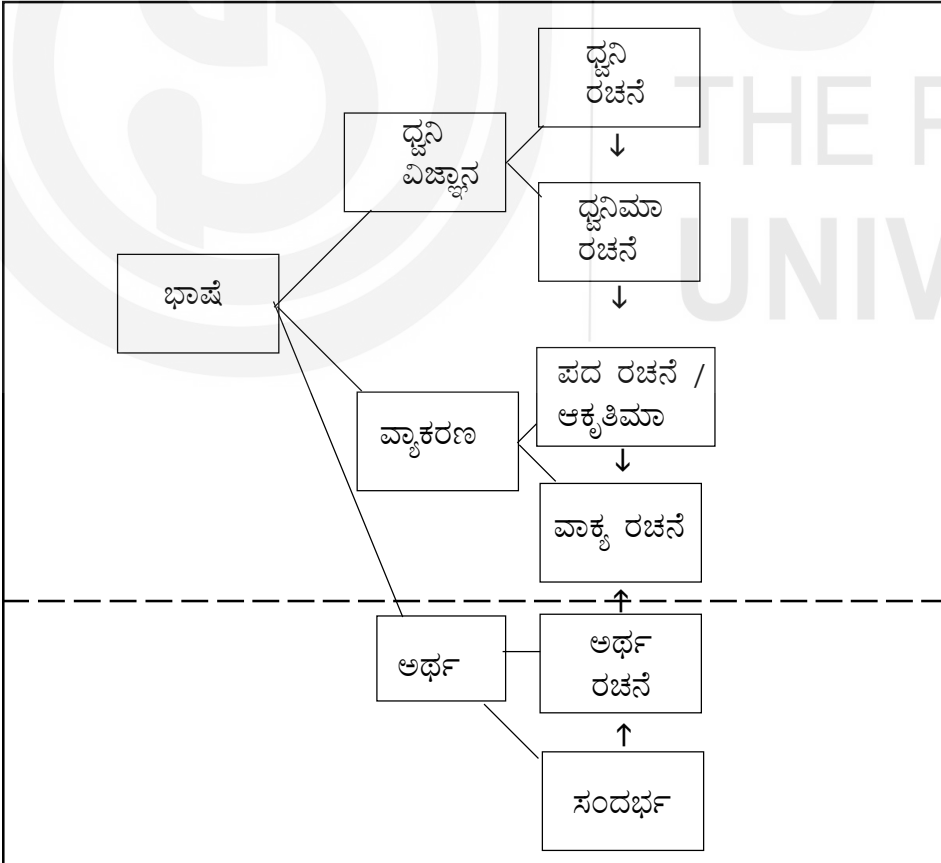
ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡ, ಜಿ.ಎಸ್. ಕುಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೌಲಿಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲಿಖಿತ ಇಲ್ಲವೇ ಮೌಖಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧ್ವನಿಮಾ (ಫೋನೀಮ್), ಆಕೃತಿಮಾ (ಮಾರ್ಫೀಮ್), ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ (ವರ್ಡ್‌ಫಲೋಮೀಷನ್), ವ್ಯಾಕರಚನೆ (ಸಿಂಟ್ಯಾಕ್ಸ್) ಹಾಗೂ ಅರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪ (ಸಿಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ಸ್) ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಮರಳಿ ಕಟ್ಟುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧.೬.೨. ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ

ಭಾಷೆಯ ವಿವಿಧ ಘಟಕಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಭಾಷೆಯ ವಾಹಕ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಪ್ರತೀತವಾಗುವುದೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರ್ಥರಹಿತವಾದ ಪದವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಪದವಿಲ್ಲದ ಅರ್ಥವಾಗಲೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದಸ್ತರವೆಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಸ್ತರದೊಡನೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯು ರೂಪು ತಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷೆಯಾಗುವ ರೀತಿ ಭಾರತೀಯ ರೀತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸಸ್ಯೂರಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕ (ಜನರೇಟಿವ್) ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ರಾಚನಿಕತೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನ; ಹೀಗಾಗಿ ಅರ್ಥ ರಚನೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ಹೊರಗಿನ ಘಟಕ. ಚೋಂಸ್ಕಿಯ ಉತ್ಪಾದಕ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೂರು ರಚನಾತ್ಮಕ ಘಟ್ಟಗಳಾದ ಧ್ವನಿಮಾ ರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಆಕೃತಿಮಾ ರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ಘಟಕಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಾದರೆ ಅರ್ಥರಚನೆ ಈ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯವಹಾರ ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿಘಂಟು ಅಥವಾ ಶಬ್ದಕೋಶದ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭದ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ರೂಪ (ಫಾರ್ಮ್) ಮತ್ತು ಅರ್ಥ (ಕಂಟೆಂಟ್) ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮೂಲತಃ ರಾಚನಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ರೂಪನಿಷ್ಠವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ರೂಪಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಚನಾಕ್ರಮ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ ಅಂಶಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು 'ಆಂಡ್ರೊಜಿನ್' ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಳಿದಾಸನು ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ಅರ್ಥನಾರೀಶ್ವರ ಮಾದರಿಯ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ್ಮುಖದ (ಇಂಟರ್‌ಫೇಸ್) ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚರ್ಚೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಭರ್ತೃಹರಿಯ 'ವಾಕ್ಯಪದೀಯ'ದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಸ್ಪೋಟ, ಪದಸ್ಪೋಟ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯಸ್ಪೋಟಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥ ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಧ್ವನಿ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಧ್ವನಿಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ವಿಧಾನ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಂಗ ರಚನೆ, ಉಂಟಾದ ಧ್ವನಿಗಳ ಪ್ರಸರಣ, ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದೇ ಧ್ವನಿ ರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ಉಚ್ಚಾರಣಾಂಗಗಳು, ಉಚ್ಚಾರಣಾ ವಿಧಾನ, ಧ್ವನಿಯ ಅಲೆಗಳ ಪ್ರಸಾರ, ಕಿವಿಯ ರಚನೆ, ಧ್ವನಿಗ್ರಹಣ ವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಧ್ವನಿ ರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನದ (ಫೋನೆಟಿಕ್) ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಧ್ವನಿರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಫೋನಾಲಜಿ) ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪದಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಜೋಡಣೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಮಾರ್ಫಾಲಜಿ) ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ ೧: ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವಿಧ ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರಣೆ

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 2020)

© 2020 IPA

CONSONANTS (PULMONIC)											
	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill	ʙ			ʀ					ʀ		
Tap or Flap		ⱱ		ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Symbols to the right in a cell are voiced, to the left are voiceless. Shaded areas denote articulations judged impossible.

CONSONANTS (NON-PULMONIC)		
Clicks	Voiced implosives	Ejectives
◌ ʘ Bilabial	◌ ɓ Bilabial	◌ ʼ Examples:
◌ ǀ Dental	◌ ɗ Dental/alveolar	◌ ɓʼ Bilabial
◌ ǃ Postalveolar	◌ ɟ Postalveolar	◌ ɗʼ Dental/alveolar
◌ ǃ Postalveolar	◌ ɡ Velar	◌ ɡʼ Velar
◌ ǁ Alveolar lateral	◌ ɠ Uvular	◌ ɠʼ Alveolar fricative

OTHER SYMBOLS		
◌ ʌ Voiceless labial-velar fricative	◌ ɕ Alveolo-palatal fricative	
◌ ʍ Voiced labial-velar approximant	◌ ɺ Voiced alveolar lateral flap	
◌ ɥ Voiced labial-palatal approximant	◌ ɹɻ Simultaneous ʀ and ɻ	
◌ ɦ Voiceless epiglottal fricative		Affricates and double articulations can be represented by two symbols joined by a tie bar, e.g. t͡s k͡p
◌ ʕ Voiced epiglottal fricative		
◌ ʡ Epiglottal plosive		

DIACRITICS					
◌ ◌̥ Voiceless	◌ ◌̄ Nasally voiced	◌ ◌̆ Broadly voiced	◌ ◌̇ Broadly voiced	◌ ◌̈ Dental	◌ ◌̉ Apical
◌ ◌̇ Voiced	◌ ◌̈ Nasally voiced	◌ ◌̆ Broadly voiced	◌ ◌̇ Broadly voiced	◌ ◌̈ Dental	◌ ◌̉ Apical
◌ ◌̆ Aspirated	◌ ◌̇ Unaspirated	◌ ◌̆ Lateralized	◌ ◌̇ Non-lateralized	◌ ◌̆ Nasalized	◌ ◌̇ Non-nasalized
◌ ◌̆ More rounded	◌ ◌̇ Less rounded	◌ ◌̆ Palatalized	◌ ◌̇ Non-palatalized	◌ ◌̆ Nasal release	◌ ◌̇ No nasal release
◌ ◌̆ Advanced	◌ ◌̇ Retracted	◌ ◌̆ Velarized	◌ ◌̇ Non-velarized	◌ ◌̆ Lateral release	◌ ◌̇ No lateral release
◌ ◌̆ Centralized	◌ ◌̇ Mid-centralized	◌ ◌̆ Rhotic	◌ ◌̇ Non-rhotic	◌ ◌̆ Lowered	◌ ◌̇ Raised
◌ ◌̆ Syllabic	◌ ◌̇ Non-syllabic	◌ ◌̆ Rhotic	◌ ◌̇ Non-rhotic	◌ ◌̆ Lowered	◌ ◌̇ Raised
◌ ◌̆ Rhoticity	◌ ◌̇ Non-rhoticity	◌ ◌̆ Retracted Tongue Back	◌ ◌̇ Non-retracted Tongue Back	◌ ◌̆ Lowered	◌ ◌̇ Raised

Some diacritics may be placed above a symbol with a descender, e.g. **ɲ̥̄**

VOWELS	
	Front Central Back
Close	i • y i • u u • u
Close-mid	e • ø e • ø y • o
Open-mid	ɛ • œ ɜ • ɝ ə • ə
Open	æ • œ a • ɶ ɒ • ɔ

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a rounded vowel.

SUPRASEGMENTALS	
◌ ◌ˈ Primary stress	◌ ◌ˌ Secondary stress
◌ ◌ː Long	◌ ◌ˑ Half-long
◌ ◌ˑ Extra-short	◌ ◌̚ Mute (foot) group
◌ ◌̥ Major (intonation) group	◌ ◌̥ Syllabic break
◌ ◌̥ Linking (absence of a break)	◌ ◌̥ Tones and word accents

Typeset by: Daniel S. (revised) under license

ಪಟ್ಟಿಕೆ ೨: ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧ್ವನಿಲಿಪಿಯ ವಿವರಗಳು (ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ)

ಇದರ ಮುಂದಿನ ಹಂತವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಘಟಕಗಳ ರಚನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಸ್ತರವಾದ ಅರ್ಥರಚನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಅರ್ಥರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅರ್ಥ ಸ್ತರದೊಡನೆ ಕೂಡ ಅರ್ಥಾಂತರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಪ್ರಾಗ್ಮ್ಯಾಟಿಕ್ಸ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾಷಾ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಾಂಶಗಳೂ ತಂತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಚಿತ್ರ ೧ರಲ್ಲಿ ಈ ವರೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥರಚನೆಗಳ ನಡುವಣ

ರೇಖೆ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

೧.೬.೩. ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಫೋನೆಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಫೋನಾಲಜಿ)

ಮೊದಲಿಗೆ ಧ್ವನಿಯ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಮಾತು ಅಥವಾ ಆಡುಭಾಷೆಗೆ; ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಧ್ವನಿಲಿಪಿಯೊಂದನ್ನು (ಫೋನೆಟಿಕ್ ಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟ್) ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧ್ವನಿಲಿಪಿ (ಇಂಟರ್-ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫೋನೆಟಿಕ್ ಆಲ್ಫಬೆಟ್, ಐ.ಪಿ.ಎ.) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಈ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಪಟ್ಟಿಕೆ ೨ರಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ವನಿಲಿಪಿಯ ೨೦೨೦ರ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕೇವಲ ಮಾಹಿತಿಗಿಂತ ಈ ಪಟ್ಟಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ (ಫೋನೀಮ್) ಎಂದೂ ಕೆಲವನ್ನು ಉಪಧ್ವನಿಮಾ (ಅಲೋಫೋನ್) ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಧ್ವನಿಗಳು ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಧ್ವನಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿಮಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಧ್ವನಿಮಾ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದುದು. ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಧ್ವನಿಮಾವನ್ನು ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಏಕರೀತಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಫೋನೀಮಿಕ್ಸ್) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧.೬.೪. ಧ್ವನಿಮಾ ರಚನೆ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಧ್ವನಿ'ಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಘಟಕವನ್ನು 'ಧ್ವನಿಮಾ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿ ಎಂದರೆ ಮಾನವನ ಧ್ವನ್ಯಾಂಗಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಬಾಯಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಡೆಯುಂಟಾಗಿ ಹೊರಬರುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಶಬ್ದ ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಎರಡು ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಅರ್ಥ ವೈದೃಶ್ಯವನ್ನು ತೋರುವ ಭಾಷೆಯ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕವನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ ಎಂದು

ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದು ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥರಹಿತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು ಅನ್ಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಜೊತೆ ಬೆರೆತು ಅರ್ಥವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

೧. ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಅ) ಸ್ವರ್ಷ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣಗಳು: ಕ್, ಗ್, ಚ್, ಜ್, ಟ್, ಡ್, ತ್, ದ್, ಪ್, ಬ್ (ಒಟ್ಟು ೧೦)

ಆ) ಅವರ್ಗೀಯ: ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, ಸ್, ಹ್, ಳ್ (ಒಟ್ಟು ೭)

ಇ) ಅನುನಾಸಿಕಗಳು: ಣ್, ನ್, ಮ್ (ಒಟ್ಟು ೩)

೨. ಸ್ವರಗಳು

ಅ) ಹ್ರಸ್ವ: ಆ, ಇ, ಉ, ಎ, ಒ (ಒಟ್ಟು ೫)

ಆ) ದೀರ್ಘ: ಆ, ಈ, ಊ, ಏ, ಓ (ಒಟ್ಟು ೫)

೩. ಅನ್ಯಭಾಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದವು

ಅ) ವ್ಯಂಜನಗಳು (ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ): ಖ್, ಘ್, ಛ್, ಝ್, ಠ್, ಡ್, ಢ್, ಧ್, ಫ್, ಭ್, ಶ್, ಷ್ (ಒಟ್ಟು ೧೨)

(ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ): ಫ್, ಜ್ (ಒಟ್ಟು ೨)

ಆ) ಸ್ವರಗಳು

(ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ): ಋ, ೠ, ಊ (ಒಟ್ಟು ೩)

ಇ) ಐ, ಔ (ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರ, ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ; ಒಟ್ಟು ೨)

ಈ) ಅಂ, ಅಃ (ಅನುಸ್ವಾರ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಗ; ಒಟ್ಟು ೨)

ಎ) ಕ್ಷ, ಜ್ಞ (ಸಂಯುಕ್ತಕ್ಷರಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ; ಒಟ್ಟು ೨)

ಕನ್ನಡದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನಿಸುವ, ಅಂದರೆ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತ ಪದಗಳ ಮೂಲಕ ಬಂದಿರುವ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಅ) ಕ್, ಗ್, ಚ್, ಜ್, ಟ್, ಡ್, ತ್, ದ್, ಪ್, ಬ್ (ಒಟ್ಟು ೧೦)

ಆ) ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, ಸ್, ಹ್, ಳ್ (ಒಟ್ಟು ೭)

ಇ) ಣ್, ನ್, ಮ್ (ಒಟ್ಟು ೩)

೨. ಸ್ವರಗಳು

ಅ) ಹ್ರಸ್ವ: ಅ, ಇ, ಉ, ಎ, ಒ (ಒಟ್ಟು ೫)

ಆ) ದೀರ್ಘ: ಆ, ಈ, ಊ, ಏ, ಓ (ಒಟ್ಟು ೫)

ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾರಸಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಫ್, ಉದಾ., ಕಾಫಿ; ಜ್ಞ, ಉದಾ., ಜಝಾಕ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ಸ್ವೀಕೃತ ಪದಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

೧.೬.೫. ಆಕೃತಿಮಾ ರಚನೆ

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅ, ಇ, ಕ್, ಗ, ಚ್, ಲ್, ಮ್ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದಾಗ ಅಂದರೆ 'ಕ್ + ಅ + ಮ್ + ಅ + ಲ್ + ಅ' ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದರೆ ಅದು 'ಕಮಲ' ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿ ಅರ್ಥಬದ್ಧ ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿವಿಧ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೂಡಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆಕೃತಿಮಾ (ಮಾರ್ಫೀಮ್) ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಪದಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಕರಣದ ಶಾಖೆಗೆ ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧.೬.೬. ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ

ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳ ಸ್ಥರ ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ಅಲ್ಲದೇ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿಕಟವಾದುದಾಗಿದೆ. ಪದಗಳ ರಚನೆಯ ಕ್ರಮ ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎನಿಸಿದರೆ ವಾಕ್ಯಗಳ ರಚನೆಯ ಕ್ರಮ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಸಿಂಟ್ಯಾಕ್ಸ್) ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು ಅಡಕಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಪದಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಮಿತಿಗಳ ರೂಪವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದರೆ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಈ ಪದಗಳು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ನಡುವಣ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ಉಪಸರ್ಗೀಯ ಪದ ಪುಂಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪದಗಳಾಗುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದೂ, ಪದಗಳು ಜತೆಗೂಡಿ ಪದ ಪುಂಜಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಣೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ವಿಭಾಗವನ್ನು ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂತಲೂ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಆಕೃತಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಆ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದ (ಫೋನಾಲಜಿ) ಪರಿಚಯ ವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧.೬.೭. ಆಕೃತಿಮಾದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಈಗ ಕೆಲವು ಆಕೃತಿಮಾಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ.

'ಬಸವ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ೬ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿವೆ. ಬ್ + ಅ + ಸ್ + ಅ + ವ್ + ಅ; ಇಲ್ಲಿ ೬ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಸೇರಿ 'ಬಸವ' ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಪದ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ 'ಕನ್ನಡಮ್ಮ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಕ್ + ಆ + ನ್ + ನ್ + ಅ + ಡ್ + ಅ + ಮ್ + ಮ್ + ಅ; ಇಲ್ಲಿ ೧೦ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಸೇರಿ 'ಕನ್ನಡಮ್ಮ' ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ಆಗಿದೆ.

ಹಾಗೇ 'ಭಾರತಮಾತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಭ್ + ಆ + ರ್ + ಅ + ತ್ + ಅ + ಮ್ + ಆ + ತ್ + ಎ; ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ೧೦ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಸೇರಿ 'ಭಾರತಮಾತೆ' ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ಆಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಆಕೃತಿಮಾ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಬೇಕೇಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಸೇರಿ ಆಕೃತಿಮಾಗಳಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಭಾಷಾ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗಿರುವ ಅರ್ಥಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಹೇಗೆ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಆಕೃತಿಮಾಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು 'ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು' ಎಂದೂ (ಬೌಂಡ್ ಮಾರ್ಫೀಮ್ಸ್) ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಆಕೃತಿಮಾಗಳಿಗೆ 'ಮುಕ್ತ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು' (ಫ್ರೀ ಮಾರ್ಫೀಮ್ಸ್) ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿರದ ಕಾರಣ ಅವು ಮುಕ್ತ ಆಕೃತಿಮಾಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಪದಗಳಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ರಾಮ' ಎಂಬ ಮುಕ್ತ ಆಕೃತಿಮಾ ಜೊತೆಗೆ 'ಗೆ' ಎಂಬ ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾ ಸೇರಿದಾಗ 'ರಾಮನಿಗೆ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಸಾಧಿತರೂಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಧ್ವನಿಮಾ ಹಾಗೂ ಆಕೃತಿಮಾಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಆಕೃತಿಮಾ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

೧.೬.೮. ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಸಿಂಟ್ಯಾಕ್ಸ್)

ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಆಕೃತಿಮಾಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪದಪುಂಜ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಘಟಕವನ್ನು ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದಗಳು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ, ವ್ಯಾಕರಣ ಘಟಕಗಳ ಸೂಕ್ತ ಸಂಬಂಧ, ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳ ಅನುಕ್ರಮ, ಭಾಷೆಯ ಒಳಗಿನ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರಭಾಷಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ರೂಪ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಎಂದೇ

ಕರೆಯಬಹುದು. ವಾಕ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಒಳರಚನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದು ಇದರ ಕೆಲಸ. ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ವಿವಿಧ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಮಾನವನ ಮೆದುಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪಂಥವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಂಥ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗೋಚರವಾದ ರೂಪನಿಷ್ಠ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಯನವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ರಾಚನಿಕವಾದದ ಭಾಗವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ಟೈಪಾಲಜಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪಂಥವೂ ಇದೆ.

೧.೬.೯. ಅರ್ಥರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ (ಸಿಮ್ಯಾಂಟಿಕ್)

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಪದ, ಪದಪುಂಜ, ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಕಥನದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಂತಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತವು ಪದಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಎರಡನೆಯದು ಪದಗಳ ಅರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ವ್ಯಾಕರಣದ ಹಂತವಾದರೆ ಎರಡನೆಯದು ಶಬ್ದಕೋಶದ ಹಂತ ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥೈಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ, ಅಸ್ವಪ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳು, ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗಳು, ಗೋಜಲು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೂ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೧.೨. ಕನ್ನಡ ಪದವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಪದವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳಾದ ಲಿಂಗ, ವಚನ, ಕಾಲ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಹಲವಾರು ಪದವರ್ಗಗಳು ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಪದವರ್ಗಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿ, ಪುರುಷ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಮುಂತಾದವು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ವಿಷದವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೨.೧. ಲಿಂಗ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಲಿಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ರೂಢಿ. ಪುರುಷ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಪುಲ್ಲಿಂಗ (ತಂದೆ / ಅಪ್ಪ, ಮಗ, ಹುಡುಗ); ಸ್ತ್ರೀವರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ (ತಾಯಿ / ಅಮ್ಮ, ಮಗಳು, ಹುಡುಗಿ). ನಿರರ್ಥಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ (ಪುಸ್ತಕ, ಮನೆ, ಹೂವು). ಈ ರೀತಿಯ ಲಿಂಗಸೂಚಕ ಪದಗಳಿಗೂ ಲಿಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಯತವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಲಿಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬ ಮಹತ್ (ಮಾನುಷ) ಮತ್ತು ಅಮಹತ್ (ಮಾನುಷೇತರ) ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮಹತ್ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅಮಹತ್ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪದದ ಸ್ವರೂಪದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಇಂಡೋ-ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದರಚನೆಯ ರೀತಿ ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆಯ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಹೆಂಡತಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವ ಮೂರು ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಾದ 'ಧಾರಾ', 'ಪತ್ನಿ' ಹಾಗೂ 'ಕಳತ್ರ' ಎಂಬ ಪದಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂಬತ್ತು ಬಗೆಯ ಲಿಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

೧.೨.೨. ವಚನ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ವಚನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳು, ವಿಶೇಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ವಚನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು (ಉದಾ., ರಾಮ, ಮರ) ಏಕವಚನವನ್ನೂ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ಉದಾ., ಜನರು, ಮರಗಳು) ಸೂಚಿಸಲು ಬಹುವಚನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ವಚನಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಚನ ವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗ್ರೀಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ದ್ವಿವಚನ ಎಂಬ ವರ್ಗವೂ ಇದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ -ಗಳು ಎಂಬ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಡನೆ (ಉದಾ., ಗುರುಗಳು, ಮಂತ್ರಿಗಳು) ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಹುವಚನದ ಬಳಕೆ ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ (ಉದಾ., ಪ್ರಭುಗಳು, ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ಬರುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಬಹುವಚನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧.೨.೩. ವಿಭಕ್ತಿ

ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಪದ / ಸರ್ವನಾಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯ ಎಂಬ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ರೂಪಗಳನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಪದದ ಮೂಲರೂಪವಾದ ನಾಮಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ, ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲರೂಪವಾದ ಧಾತುವಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಕ್ತಿಗೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರಕಾರ್ಥವಿದ್ದು ಈ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಳು ಬಗೆಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅವು ಎಂಟು ಬಗೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಅಪಾದಾನಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಬರುವ -ಇಂದ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಎಂದೂ

ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಭಕ್ತಿ	ಅರ್ಥ (ಕಾರಕಾರ್ಥ)	ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಹಳಗನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯಯ
೧	ಪ್ರಥಮ	ಕರ್ತೃರ್ಥ (ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನಾಮಪದ)	-ಉ	-ಮ್
೨	ದ್ವಿತೀಯಾ	ಕರ್ಮಾರ್ಥ / ಕೆಲಸವು ಈ ನಾಮಪದದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು	-ಅನ್ನು	-ಅಂ
೩	ತೃತೀಯಾ	ಕರಣಾರ್ಥ (ಸಾಧನಾರ್ಥ) / ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ	-ಇಂದ	-ಇಂ, -ಇಂದಂ, -ಇಂದೆ, -ಎ
೪	ಚತುರ್ಥೀ	ಸಂಪ್ರದಾನ (ಕೊಡುವಿಕೆ) / ತಲುಪುವ ಜಾಗ	-ಗೆ, -ಇಗೆ, -ಕ್ಕೆ, -ಅಕ್ಕೆ	-ಗೆ, -ಕೆ, -ಕ್ಕೆ
೫	ಪಂಚಮೀ	ಅಪಾದಾನ (ಅಗಲಿಕೆ) / ಪ್ರೇರಣೆ	-ಇಂದ	-ಅತ್ತಣೆಂ, -ಅತ್ತಣೆಂದಂ, -ಅತ್ತಣೆಂದೆ
೬	ಷಷ್ಠೀ	ಸಂಬಂಧ / ನಂಟು / ಬೆಸುಗೆ	-ಅ	-ಅ
೭	ಸಪ್ತಮೀ	ಅಧಿಕರಣ / ಜಾಗ	-ಅಲ್ಲಿ, -ಒಳು, -ಆಗೆ	-ಒಳ್

ಪಟ್ಟಿಕೆ ೩: ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಕಾರಕಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಅಗಲಿಕೆ ಅಥವಾ ದೂರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಬರುವ -ಇಂದ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಎಂದೂ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಅನ್ನು; ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಗೆ, -ಇಗೆ, -ಕ್ಕೆ ಮತ್ತು -ಅಕ್ಕೆ; ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಅ; ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತು -ಒಳು; ಹಾಗೂ ಸಂಬೋಧನಾ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಏ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಹವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಕೂಡ, ಜೊತೆ, ಸಹ ಮತ್ತು ತೌಲನಿಕ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ -ಆಗಿ ಮತ್ತು -ಓಸ್ಕರ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಬಳಕೆ ಲೋಪವಾಗಬಹುದು. ಪಟ್ಟಿಕೆ ೩ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಕಾರಕಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧.೨.೪. ಪುರುಷ

ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ವಾಚಕಗಳು ಅಥವಾ ಪುರುಷ ವಾಚಕಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ (ಮಾತಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂಥದು), ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ (ಕೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂಥದು), ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂಥದು) ಕನ್ನಡದ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನಾನು (ಏಕವಚನ) ಮತ್ತು ನಾವು (ಬಹುವಚನ); ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನೀನು (ಏಕವಚನ) ಮತ್ತು ನೀವು (ಬಹುವಚನ) ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಅವನು (ಏಕವಚನ ಪುಲ್ಲಿಂಗ), ಅವಳು (ಏಕವಚನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ), ಅದು (ಏಕವಚನ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ), ಅವರು(ಬಹುವಚನ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ), ಅವು (ಬಹುವಚನ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ), ಇವನು (ಏಕವಚನ ಪುಲ್ಲಿಂಗ), ಇವಳು(ಏಕವಚನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ), ಇದು (ಏಕವಚನ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ), ಇವರು (ಬಹುವಚನ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ) ಮತ್ತು ಇವು (ಬಹುವಚನ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ) ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ವಾಚಕಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಭೇದ ಇದೆ; ಆದರೆ ಲಿಂಗಭೇದ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ವಾಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವಚನಗಳ ಭೇದವಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ವಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ದೂರವರ್ತಿ (ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಅವರು) ಮತ್ತು ಸಮೀಪವರ್ತಿ (ಇವನು, ಇವಳು, ಇದು, ಇವರು) ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೨.೫. ಕಾಲ

ಕರ್ತೃವಿನ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲ ಅಥವಾ ಸಮಯವನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕಾಲವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಭೂತಕಾಲ, ವರ್ತಮಾನಕಾಲ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ, ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಮೂರು ಕಾಲಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹುತೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು -ದ್-, ಇದ್-, -ತ್, -ಟ್, -ಕ್, -ಕ್, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು -ತ್-, ಉತ್-, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು -ವ್- ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭೂತಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅಭೂತಕಾಲ ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಕಾಲಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ನಾನು ಬಂದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಭೂತಕಾಲವಾದರೆ 'ನಾನು ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಹಾಗೂ 'ನಾನು ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ವರ್ತಮಾನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಮತ್ತು ಅಭೂತ ಎಂಬ ಎರಡು ಕಾಲಗಳಷ್ಟೇ ಇದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ತಮಾನ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳ ಒಳಗೇ ಉಪಬೇಧಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇದೆ.

೧.೨.೬. ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ

ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಯ ಯಾವ ರೂಪ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಗಳಿವೆ. 'ಅವನು ಕುಡಿದ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವ್ಯಾರ್ಥ ಇದೆ. '(ಪ್ರಾಯಶಃ) ಅವನು ಬರಲಾರ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಸಂದೇಹಾರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. 'ಈಗ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾರ್ಥವಿದೆ. 'ಅವನು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಜನರಿಗೆ ಗೊಂದಲವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಾರ್ಥವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೧.೨.೭. ಸಂಧಿ

ಸಂಧಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು ಬಳಸಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಇದರ ಅರ್ಥ 'ಬೆಸೆಯುವುದು, ಜೋಡಿಸುವುದು, ಸೇರಿಸುವುದು' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸ್ವರ ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಸ್ವರ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಆಗಮ ಸಂಧಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯನ್ನೂ ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದೇಶ ಸಂಧಿ ಎಂಬ ಬಗೆಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಪ್ಪವಾಗುವ, ಹೊಸದಾಗಿ ಬರುವ ಹಾಗೂ ಒಂದರ ಬದಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬರುವ ಧ್ವನಿವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗಗಳ ಬಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವಣ ದೀರ್ಘ ಸಂಧಿ, ಯಣಸಂಧಿ, ಗುಣಸಂಧಿ, ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಧಿಗೂ ಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ತತ್ಪುರುಷ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ಬಹುವ್ರೀಹಿ, ಧ್ವಂದ್ವ, ದ್ವಿಗು ಮತ್ತು ಅಂಶಿ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಶಿ ಸಮಾಸ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಸಮಾಸಗಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಪದದೊಳಗೆ ಆಕೃತಿಮಾಗಳ ನಡುವೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂಥದು ಆಂತರಿಕ ಸಂಧಿ ಹಾಗೂ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂಥದು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಧಿ ಎಂದು ಅದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಧಿ, ಸಮಾಸ ಮುಂತಾದ ಪದರಚನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅದು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

೧.೮. ಸಾರಾಂಶ

ವ್ಯಾಕರಣದ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಅದು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ಮೂಲತಃ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳ ನಿಖರವಾದ ಪಠಣಕ್ಕಾಗಿ ರಚನೆಯಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಮುಂದೆ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದಂತೆ ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಬಂದವಾದರೂ ಅದು ಒಂದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬದಲಾಗುವ ಪರಂಪರೆಯಾಯಿತು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಆರಂಭವಾದಂತೆ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಚನೆಯಾದವು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಅನುವಾದ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೊಸದಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು, ಇದು ಮುಂದೆ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಲು ಪ್ರೇರೇಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಾಲ್ಟರ್ ಮಿಂಗೊಲೋ ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ?
೨. ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
೩. 'ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪೋಟ' ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆ? ಚರ್ಚಿಸಿ.
೫. ವೇದಾಂಗಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ?

೬. ಭೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ?
೭. ಪಟ್ಟಿಕೆ ಂನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೮. ಕಾತಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
೯. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ದ್ವೈಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ.
೧೦. ಮಣಿಪ್ರವಾಳಂ ಎಂದರೇನು, ವಿವರಿಸಿ?
೧೧. 'ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ತೆರದ ಮನಸ್ಸು' ಎಂದರೇನು, ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ?
೧೨. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ.
೧೩. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.
೧೪. ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ಸಂಬಂಧದ ವಿವಕ್ಷೆ ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿವೆ, ವಿವರಿಸಿ?
೧೫. ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರೇನು, ವಿವರಿಸಿ?
೧೬. ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
೧೭. ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
೧೮. ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ, ತಿಳಿಸಿ?
೧೯. ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರೇನು?
೨೦. ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯರಚನಾ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ, ವಿವರಿಸಿ?
೨೧. ಚಿತ್ರ ಂನ್ನು ನೋಡಿ; ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯರಚನೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ.
೨೨. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
೨೩. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಯಾವುವು?
೨೪. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ತಿಳಿಸಿ?
೨೫. ಕನ್ನಡದ ವಚನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೨೬. ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.
೨೭. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೨೮. ಕಾಲ ವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ತಿಳಿಸಿ?
೨೯. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಪಠ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು: ಪ್ರೊ. ಟಿ.ಎಸ್. ಸತ್ಯನಾಥ್